

УДК 37.037

*Аурел Васильчук,
Тарас Палагнюк*,
Станіслав Ніколенко***

Аналіз техніко-тактичних дій старшокласників під час занять із футболу в загальноосвітній школі

*Буковинська державна фінансова академія (м. Чернівці),
*Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (м. Чернівці),
**Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ (м. Чернівці)*

Постановка проблеми та аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. У Законах України “Про освіту” та “Про середню освіту” поставлено стратегічне завдання – оновлення змісту освіти відповідно до сучасних потреб особистості й суспільства. Значна роль у цьому процесі належить інформатизації [3; 5].

Здійснюється пошук нових форм і методів, які сприяють розвитку рухових якостей та зміцненню здоров'я дітей шкільного віку. Комп'ютеризація праці вчителя фізичної культури дозволить за мінімальний відрізок часу і з мінімальними зусиллями організувати навчальну роботу, планування навчального матеріалу, дозування фізичних навантажень, підбір засобів навчання, індивідуальний підхід до учнів, педагогічний контроль, загалом оптимізувати процес фізичного виховання школярів.

Проблему побудови уроків та гуртків із футболу в загальноосвітній школі вирішували: А. В. Попов (2000), К. Л. Віхров, Є. В. Столітенко (2001, 2002), В. М. Костюкевич (1997; 2006), А. Г. Васильчук (2007).

На теперішній час добре вивчені питання щодо відбору юних футболістів: Б. М. Бойченко (2003), А. П. Золотарев (1997), Л. Качані, Л. Горський (1984), планування тренувального процесу: Л. Р. Айрапетянц (1992), Г. А. Голденко (1984) Г. А. Лісенчук та ін., розвитку фізичних якостей: В. Н. Шамардін (1984), М. М. Булатова (1996), Л. В. Волков (1988). У той же час немає наукових досліджень, які б передбачали формування рухових якостей у зв'язку із техніко-тактичною підготовленістю старшокласників упродовж безперервної підготовки на уроках фізичної культури та в гуртках із футболу в середній школі.

З урахуванням цього, науково-методичне обґрунтування, практична розробка й упровадження методики розвитку рухових якостей і техніко-тактичної підготовленості є актуальним науковим напрямком в теорії та методиці фізичного виховання упродовж шкільної футбольної підготовки.

Мета дослідження – визначити ефективні форми і засоби техніко-тактичної підготовки старшокласників загальноосвітньої школи.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі техніко-тактичної підготовки всебічно розвиваються рухові, швидкісні, силові, координаційні здібності юнаків, що загалом сприяє підвищенню загальної працездатності. Одночасно розвивається та зміцнюється опорно-руховий апарат, покращується робота внутрішніх органів і систем організму старшокласників [1; 4; 6].

В основі оцінки ефективності проведення занять із футболу лежить змагальна діяльність школярів. Тому важливими є знання, що стосуються структури техніко-тактичних дій (ТТД) команд різної кваліфікації, які стимулюють школярів до пізнавальної діяльності та самовдосконалення. Отримані в дослідженні три види моделей змагальної діяльності старшокласників можна використовувати для управління підготовкою футбольної команди в умовах ЗОШ для співвідношення прогнозованої моделі з реально досягнутим рівнем. Такий підхід, в основі якого будуть відомості про змагальну діяльність старших школярів, є методологічно виправданим [2].

На основі аналізу змагальної діяльності експериментальної і контрольної груп було розроблено поточні, етапні і змагальні модельні кількісні показники виконання ТТД із м'ячем.

За поточну модель техніко-тактичної діяльності прийнято середні показники змагальної діяльності футбольних команд ЗОШ м. Чернівці. Етапна модель техніко-тактичної діяльності складена з урахуванням середніх показників змагальної діяльності футбольних команд ДЮСШ-2 та “Буковина” (Чернівці) в іграх першості ДЮФЛ України (16 ігор); змагальну модель ми розробили, спираючись на отримані експериментальні дані.

Як свідчать результати дослідження, оптимізація навчального процесу учнів загальноосвітніх шкіл залежить від багатьох чинників, основними з яких є перерозподіл навчальних годин на різні види підготовки та впровадження програмованого навчання з використанням новітніх технологій.

Для оцінки техніко-тактичної підготовки учнів 10–11 класів нами було проведено дослідження змагальної діяльності старшокласників (табл. 1). Застосування цих методів підтверджено практикою та рекомендовано багатьма спеціалістами (А. М. Зеленцов, В. В. Лобановський (1987), О. В. Козлов, В. О. Лазоренко (2000) та ін.)

Таблиця 1

Загальнокомандні кількісні та якісні модельні показники техніко-тактичних дій старшокласників ЗОШ (у середньому за одну гру)

Техніко-тактичні дії	Поточна модель (12 ігор)		Етапна модель (16 ігор)		Змагальна модель (17 ігор)	
	кількість	брак, %	кількість	брак, %	кількість	брак, %
Короткі і середні передачі поперек, назад	95	12	100	10	105	8
Короткі і середні передачі вперед	180	30	195	28	215	25
Довгі передачі	40	49	45	35	45	30
Ведення	65	5	80	4	90	0
Відбирання	60	49	70	48	75	45
Перехоплення	75	25	85	20	95	19
Гра головою	15	35	20	29	25	25
Удари у площину воріт	16	39	20	28	25	20
Всього за гру	516	42,2	535	37,1	575	31,7

Висновки

1. Дослідження змагальної діяльності проводилося серед старшокласників загальноосвітніх шкіл м. Чернівці – ЗОШ № 22 з впровадженням і не впровадженням уроком з футболу ЗОШ № 3.

2. У нашому обстеженні за час формуючого експерименту результати ефективності техніко-тактичних дій в експериментальній групі зріс на 9,3 % і склав на кінець експерименту ($P < 0,001$).

3. Разом із тим слід зауважити, що без достатньої інформації про техніко-тактичні дані, які визначалися нами під час проведення дослідження змагальної діяльності, школярам важко досягти високих якісних і кількісних показників техніки гри у футбол. Тому подані результати дослідження даних техніко-тактичної підготовки старших класів викликають інтерес у вчителів фізичного виховання ЗОШ та тренерів ДЮСШ з футболу.

Література

1. Васильчук А. Г. Технологія навчання футболу школярів у системі фізичного виховання загальноосвітніх шкіл. Автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання / ЛДУФК.– Л., 2007.– 19 с.
2. Віхров К. Л. Футбол у школі: Навч.-метод. посіб.– К.: Комбі ЛТД, 2002.– 255 с.
3. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”.– К., 1994.– 22 с.
4. Зеленцов А. М., Лобановський В. В. Моделирование в футболе.– К., 1997.– 184 с.
5. Зінченко О. О., Васильчук А. Г. Уроки з футболу в школі.– К.; Чернівці, 2002.– 214 с.
6. Фалес Й. Г., Васильчук А. Г. Науково-методичні основи підготовки вчителів фізичного виховання до проведення уроків футболу // Наук. зап. Сер.: Педагогіка.– Т., 2003.– № 2.– С. 18–22.

Анотації

Стаття присвячена питанням пошуку найбільш ефективних форм, засобів розвитку техніко-тактичної підготовки на уроках і гуртках футболу з використанням новітніх комп'ютерних технологій з урахуванням індивідуальних особливостей старших школярів загальноосвітніх шкіл України.

Ключові слова: *техніко-тактичні дії, тактична підготовленість, технічна підготовленість.*

Стаття посвящена вопросам поиска наиболее эффективных форм, средств развития технико-тактической подготовленности на уроках и кружках игры в футбол с использованием новейших компьютерных технологий с учетом индивидуальных особенностей старшеклассников общеобразовательных школ Украины.

Ключевые слова: *технико-тактические действия, тактическая подготовленность, техническая подготовленность.*

Work search is devoted by a question to the search of the most effective facilities and methods technik-tactical preparation of studies of football with the use of the newest computer technologies taking into account the individual features of senior schoolboys of general educational establishments.

Key words: *technik-tactical actions, tactical preparedness, technical preparedness.*